

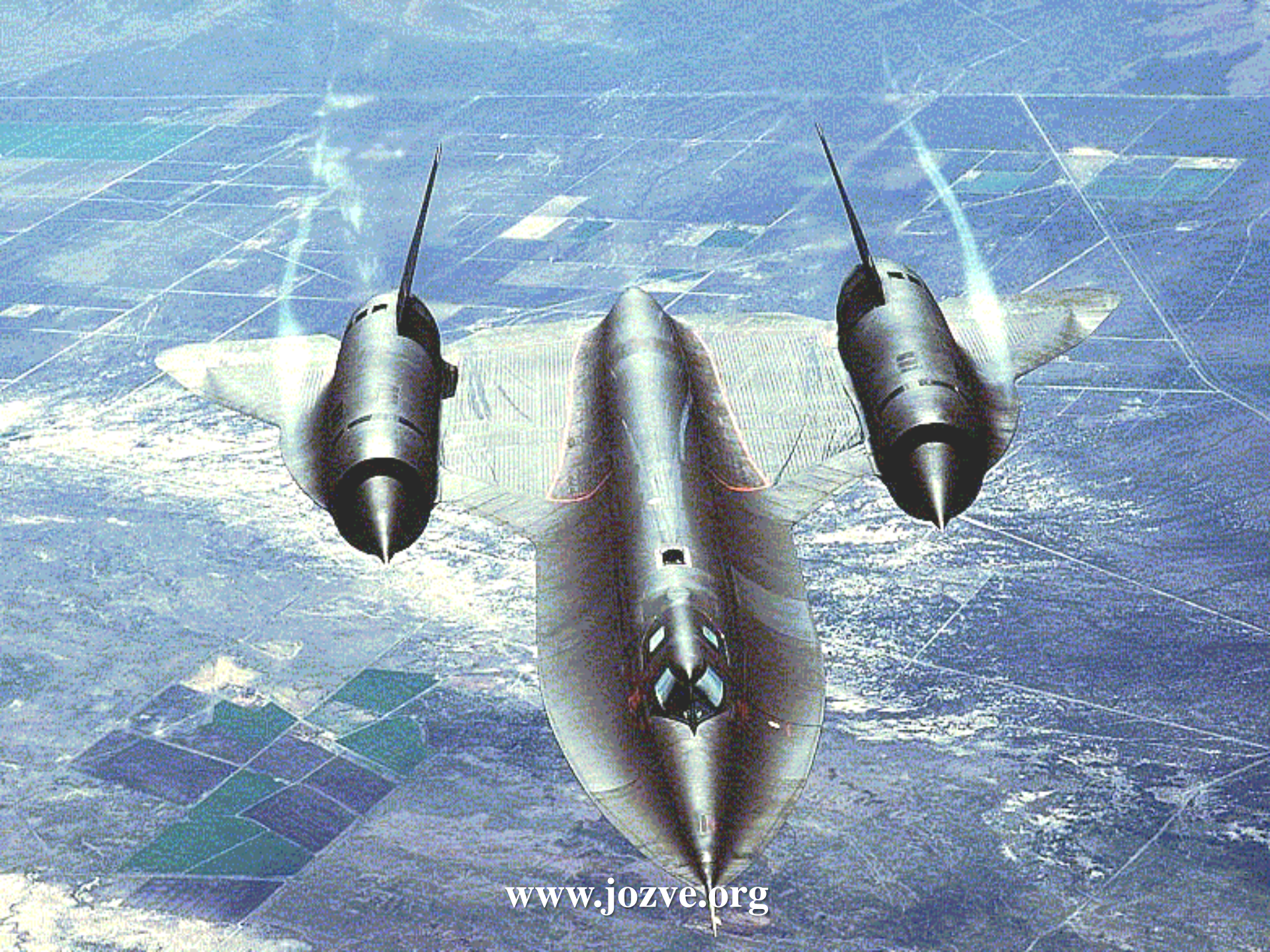
www.jozve.org

گروه ایمنی و بهداشت حرفه ای سایت
جزوه دات ارگ تقدیم می کند:

سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت شغلی

OHSAS 18001

www.jozve.org

فصل اول

کلیات

OHSAS18001

در بر گیرنده مشخصات و الزاماتی
است که بر اساس آن سیستم
مدیریت ایمنی و بهداشت شغلی
ایجاد ، مستقر و نگهداری می شود
و امکان ممیزی را فراهم می آورد

OHSAS18002

خطوط راهنما جهت طراحی و
پیاده سازی سیستم مدیریت
ایمنی و بهداشت شغلی را
فراهم می آورد

The first duty of business is to survive, and the guiding principle of business is not the maximization of profit- it is the avoidance of loss.

اولین وظیفه هر کسب و کاری بقا است و اصل اساسی در کسب و کار حداکثر نمودن سود است بلکه اجتناب از خسران است.

Peter Drucker پیترو دروکر

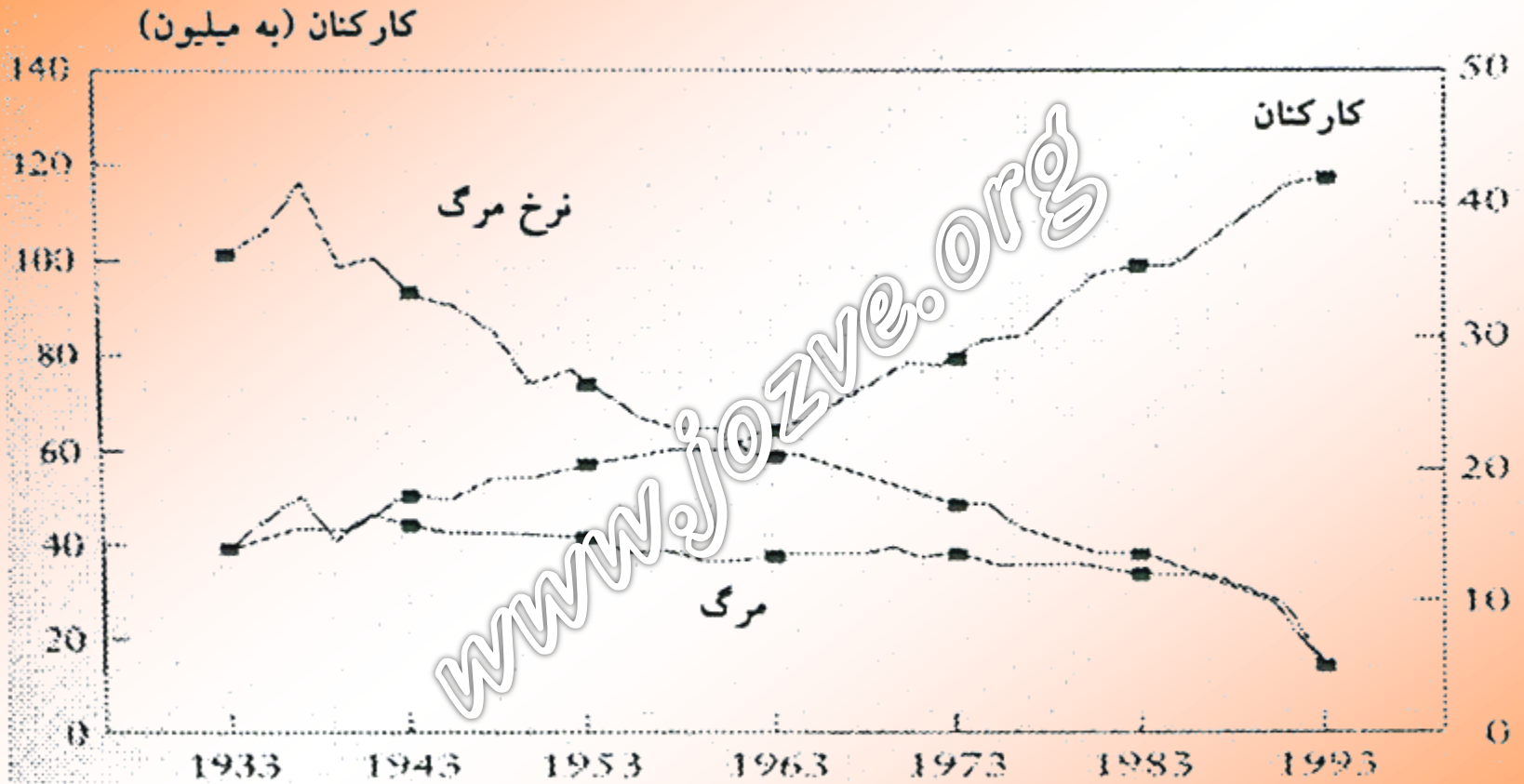
مدیریت ایمنی

برنامه ریزی ، هدایت ، کنترل و سازماندهی فعالیتها در خصوص ایمنی با هدف کاهش ریسکها و نتایج مرتبط بر آنها برای کلیه طرفهای ذینفع (سازمان) پرسنل سازمان)

توجهات مدیریت ایمنی

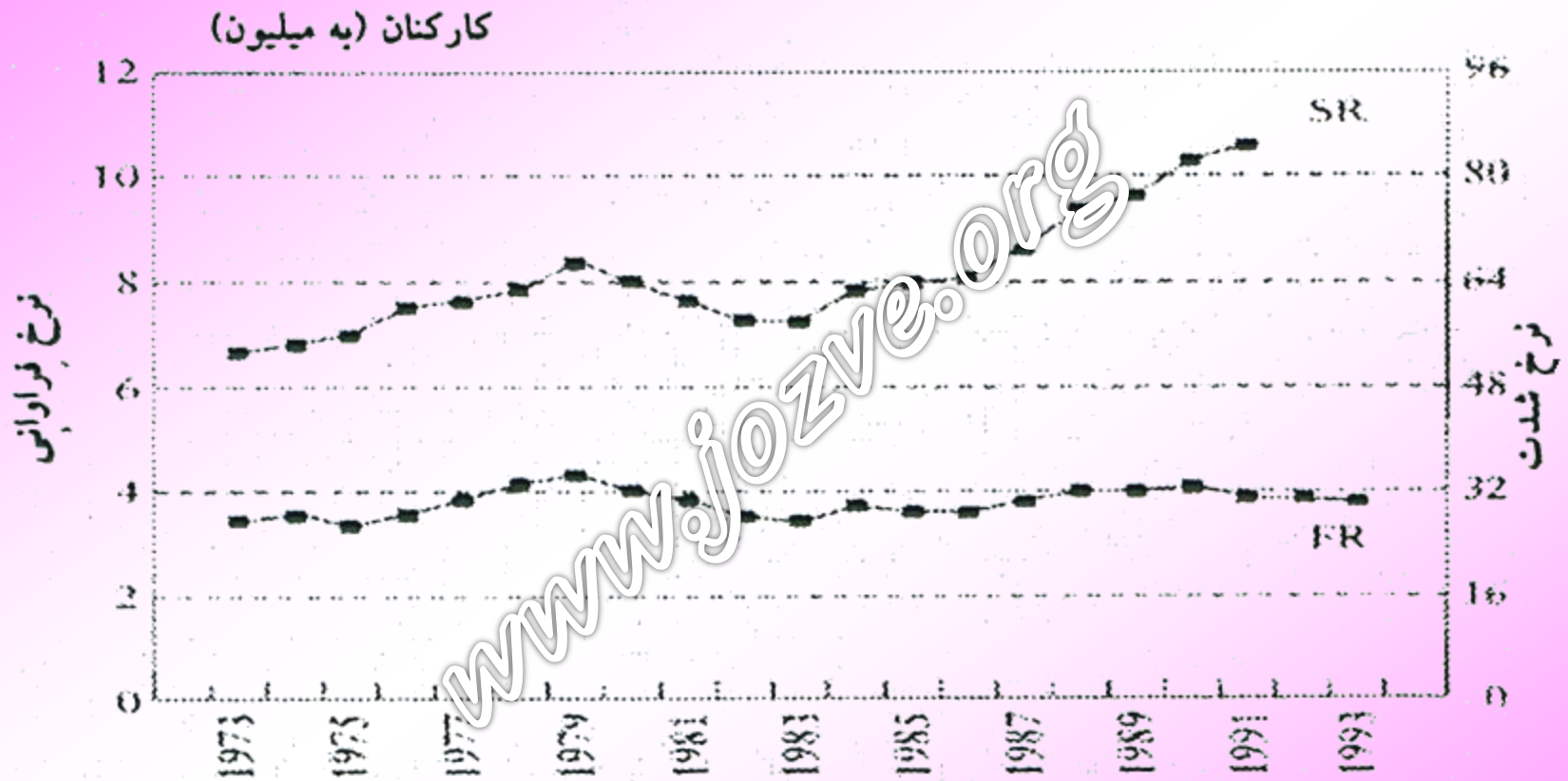
- ایمنی می‌بایستی با عنوان یک جنبه کیفیتی در فراهم‌آوری مداوم محصول محسوب شود.
- ایمنی یک ویژگی اتوماتیک در فراهم‌آوری محصول نمی‌باشد.
- ایمنی نیازمند توجهات بودجه‌ای در یک سازمان است.

ضرورت توجه به مدیریت ایمنی

The National Safety Council (1995), Accident Facts. 1995 ed. (Itasca, Ill.: National Safety Council).

ضرورت توجه به مدیریت ایمنی

The National Safety Council (1995), Accident Facts. 1995 ed. (Itasca, Ill.: National Safety Council).

مدیریت ایمنی سنتی

- تمرکز بر معیارهای نهایی از قبیل صدمات وارده و بیماری‌ها
- عملکرد بصورت انفرادی و نه پیشگیرانه
- در نظر گرفتن ایمنی به عنوان یک فعالیت جدا از سایر فعالیت‌ها
- عدم سیستم‌گرایی در تصمیم‌گیری مدیریت ایمنی
- سرزنش کارکنان در مورد سوانح بزرگ آمده به جای تفکر ریشه‌ای علل سوانح
- تفکر کنترل رفتارهای کارکنان به جای آموزش و مدیریت ایمنی

سیستم مدیریت ایمنی

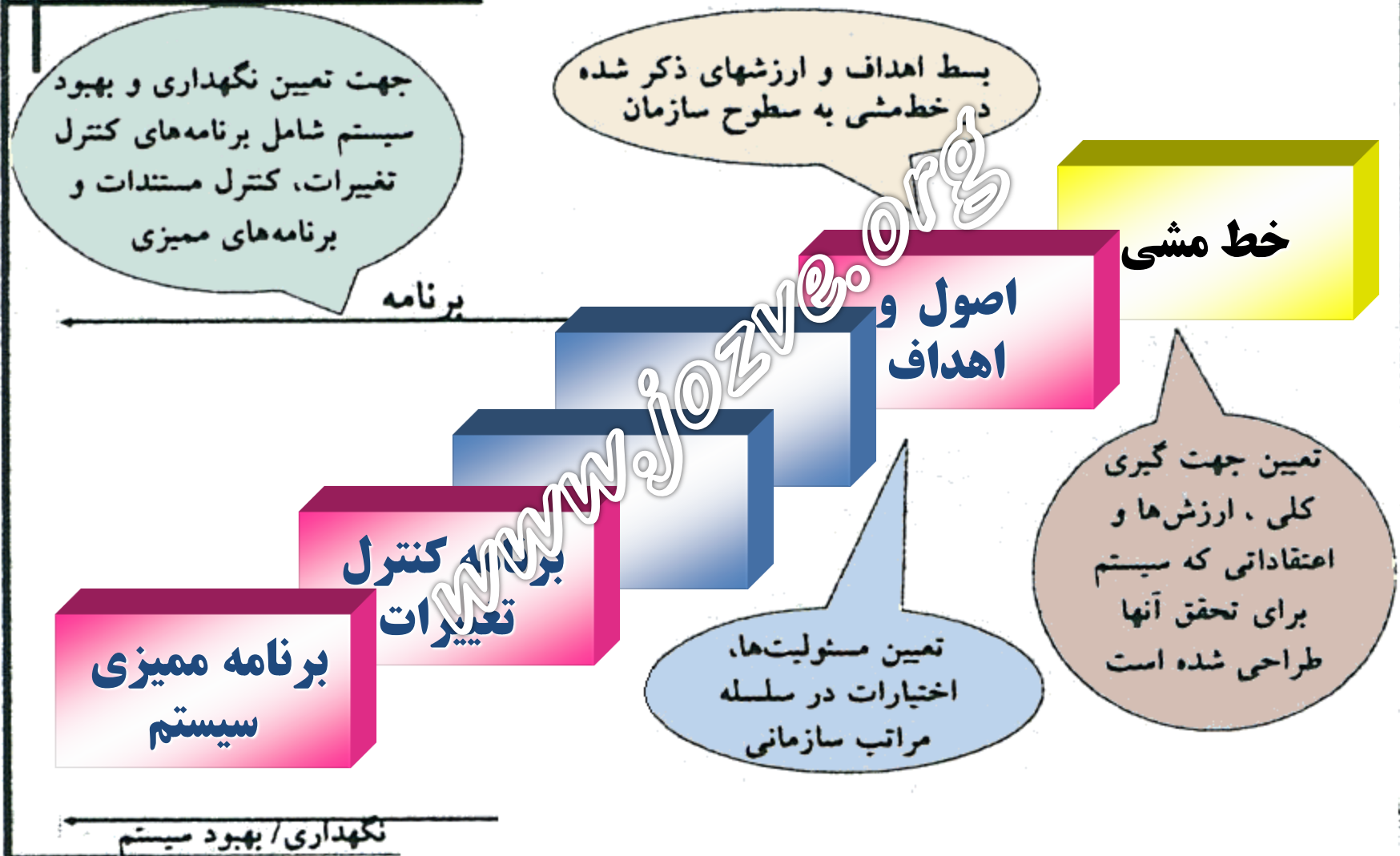
Behavior Follows Structure.

Peter Senge

رفتارها منبعث از ساختار می‌باشند.

پیتر سنژ

ساختار کلی سیستم مدیریت ایمنی

برخی استانداردها در زمینه استقرار سیستم مدیریت ایمنی

◆ HSG 65

◆ BS 8800:1996

◆ OHSAS 18001:1999

www.jozve.org

OHSAS 18001 سری ارزیابی مدیریت ایمنی و بهداشت شغلی

انستیتو استاندارد بریتانیا

شرکتهای صدور
گواهینامه های
استاندارد در انگلستان

سازمان های
بین المللی مرتبط با
استانداردهای ایمنی

OHSAS 18001 استاندارد قابل ممیزی و صدور گواهینامه می باشد

OHSAS 18000

OHSAS18001

در برگیرنده مشخصات و الزاماتی است که بر اساس آن سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت شغلی ایجاد، مستقر و نگهداری می شود و امکان ممیزی را فراهم می آورد

OHSAS18002

خطوط راهنما جهت طراحی و پیاده سازی سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت شغلی را فراهم می آورد

OHSAS 18001:1999 با استانداردهای ISO 9001 و ISO 14001 سازگاری باشد

OHSAS 18001 به عنوان طراحی شده است که در صورت
علاقه‌مندی سازمان‌ها به ایجاد سیستم مدیریت واحد متشکل از
سیستم مدیریت کیفیت، سیستم مدیریت زیست‌محیطی و سیستم
مدیریت ایمنی و بهداشت شغلی سازگاری لازم وجود داشته باشد.

مزایای ایجاد، استقرار و نگهداری OHSAS 18001

- ایجاد نگرشی طرح‌ریزی شده و مستند در ارتباط با مدیریت ایمنی و بهداشت شغلی
- افزایش آگاهی و دانش کارکنان در خصوص ایمنی و بهداشت شغلی
- ایجاد محیط کار ایمن و سالم
- کاهش ریسک مواجهه با حوادث و بیماری‌های شغلی
- رعایت قوانین مرتبط با حوادث و بیماری‌های شغلی
- کاهش زمان و هزینه تلف شده در اثر حوادث و بیماری‌های شغلی

عناصر سیستم دهنده سیستم

مدیریت OHSAS 18001

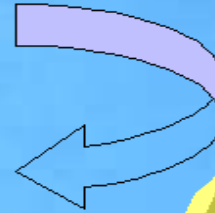
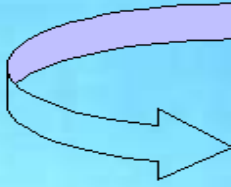
www.jozve.org

ساختار سری استاندارد مدیریت ایمنی و بهداشت شغلی OHSAS 18001

۱	۲	۳	۱-۴	۲-۴	۳-۴	۴-۴	۵-۴	۶-۴
دامنه کاربرد	استاندارد مرجع	تعاریف	الزامات کلی	خط مشی	طرح ریزی	اجرا و عملیات	بررسی و اقدام اصلاحی	بازنگری مدیریت

الزامات استاندارد در این بخش قرار دارند.

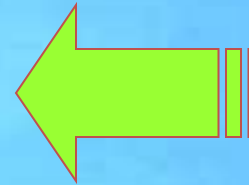
بهبود مستمر

الزامات کلی

خط مشی زیست محیطی

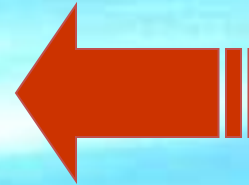
بررسی

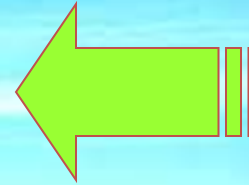
اجرا و عملیاتی

بررسی و اقدام اصلاحی

بازنگری مدیریت

www.jozve.org

Policy and strategic
Objectives
سیاست‌گذاری (خط مشی) و اهداف
استراتژیک

Implementation and
monitoring
اجرا و بازبینی

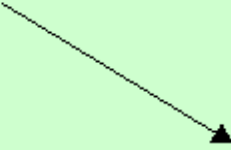
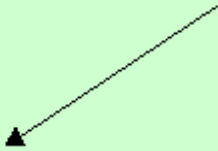
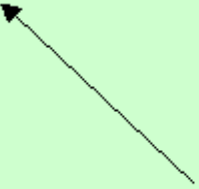
Leadership
and
Commitment
رهبری و تعهد

www.jozve.org

Organisation, resources and
documentation
سازمان، منابع و مستند سازی

Evaluation and risk
management
ارزیابی و مدیریت ریسک

Planning
طرح ریزی

<p>تعریف</p>	<p>عناصر نظام مدیریت ایمنی ، بهداشت و محیط زیست (HSE)</p>
<p>به تعهد در سطوح مختلف از بالا تا پایین و فرهنگ حاکم بر شرکت اشاره داشته و برای موفقیت نظام بسیار اساسی است</p> <p>❖ ایجاد فرهنگ و اعتقاد عملی برای استقرار و برقراری سیستم</p>	<p>Leadership and Commitment</p> <p>رهبری و تعهد</p>
<p>ارزش ، اصول عملکرد و آرمان حاکم بر شرکت در ارتباط با بهداشت ، ایمنی و محیط زیست</p> <p>❖ میامتگذاری و بسط اهداف سیستم</p>	<p>Policy and strategic Objectives</p> <p>میامتگذاری (خط مشی) و اهداف استراتژیک</p>
<p>سازماندهی نیروی انسانی ، منابع و مستندسازی برای عملکرد مطمئن سیستم HSE</p> <p>❖ اطمینان در ایجاد و برقراری دستورالعملها ی اجرایی منظم و مکتوب و تامین و ارزش نیروی متخصص</p>	<p>Organisation, resources and documentation</p> <p>سازمان ، منابع و مستند سازی</p>
<p>تعیین ارزیابی ریسک های HSE مربوط به فعالیتها ، محصولات و خدمات و توسعه (اجرا نمودن) اقدامات کاهش ریسک</p> <p>❖ ارزیابی و شناسایی ریسکها و خطرات موجود و پیشگیری و کاهش ریسکها و خطرات</p>	<p>Evaluation and risk management</p> <p>ارزیابی و مدیریت ریسک</p>

طرح ریزی فعالیتهای کاری که بایستی اجرا گردد . نظیر طرح ریزی

تغییرات و مقابله با وضعیت اضطراری

♦ طرح ریزی برای حل ریسکها و خطرات شناخته شده در مرحله

ارزیابی ریسک و طرح ریزی برای مقابله با وضعیت اضطراری و

شرایط غیر عادی

Planning

طرح ریزی

کارایی عملی کنترل فعالیتهای و اینکه چگونه اقدام اصلاحی در مواقع

لزوم انجام گیرد

♦ کنترل، پایش و گزارش بر اینکه آیا سیستم در عمل به

درستی مستقر شده است یا خیر ؟

Implementation and monitoring

استقرار و پایش

ارزیابیهای دوره ای از کارایی اجرا ، نظام ، اثربخشی و کفایت آن

♦ ارزیابی دوره ای سیستم و اطمینان از کارایی سیستم

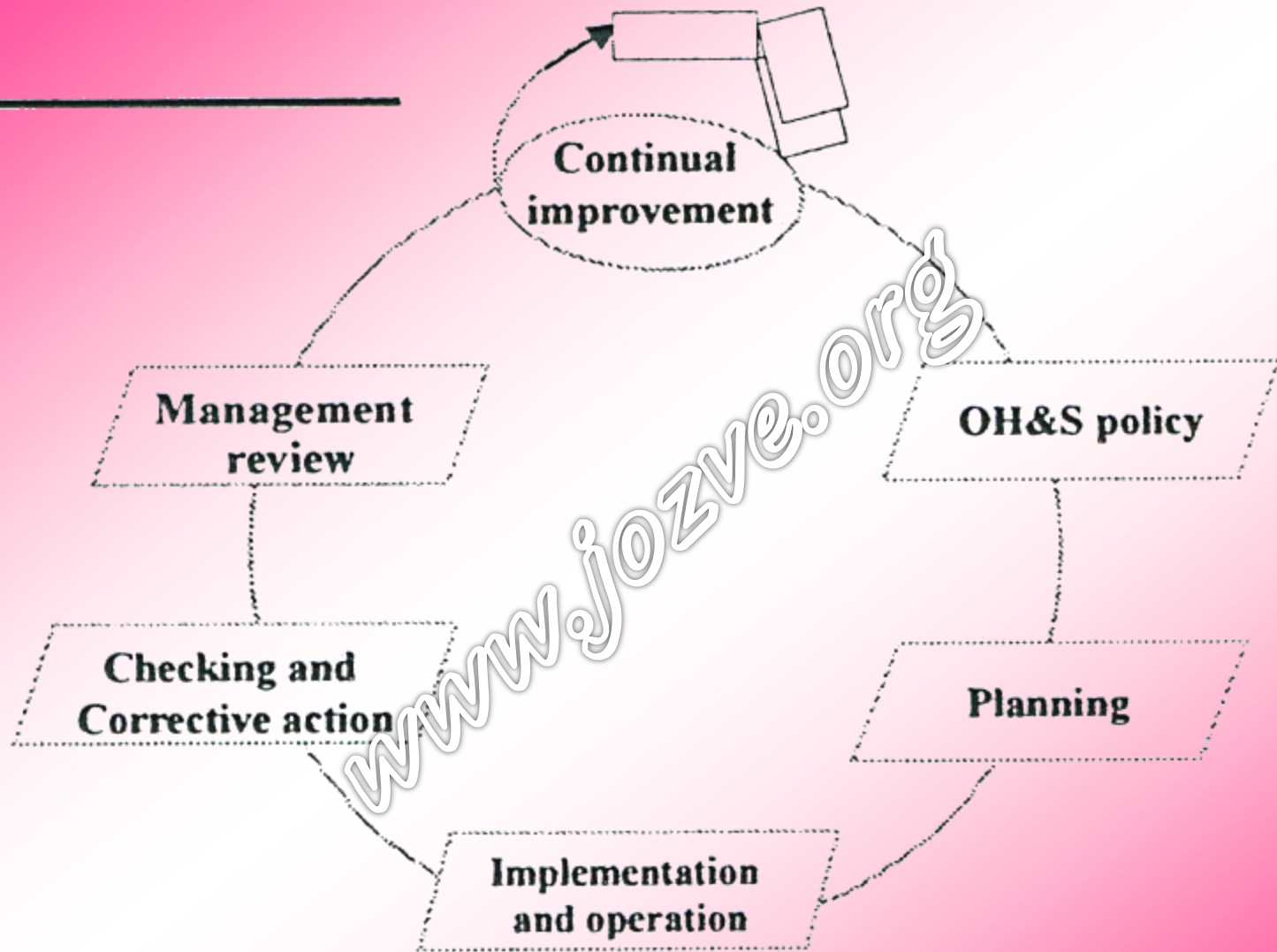
Auditing and reviewing

ممیزی و بررسی مجدد

مروری بر استاندارد

OHSAS 18001:1999

www.jozve.org

OH&S Management system elements

واژگان و تعاریف

- حادثه (Accident): واقعه ناخواسته‌ای است که منجر به آسیب به انسان‌ها و یا آسیب به اموال سازمان گردد.
- خطر (Hazard): شرایط یا موقعیتی است که پتانسیل آسیب‌رسانی (انسان‌ها / اموال) را داشته باشد.
- رویداد (Incident): واقعه‌ای است که ممکن است منجر به حادثه گردد.
- ریسک (Risk): پی‌آمدها و برآوردهای مرتبط با آن در خصوص یک خطر شناخته شده می‌باشد.
- عملکرد (Performance): نتایج قابل اندازه‌گیری در خصوص سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت شغلی سازمان که با توجه به اهداف و خط‌مشی معین می‌گردند.

واژگان و تعاریف

- ارزیابی ریسک (Risk Assessment): فرآیند تقریبی به منظور برآورد اندازه ریسک و تصمیم‌گیری در خصوص قابل تحمل بودن آن می‌باشد.
- ریسک قابل تحمل (Tolerable Risk): ریسکی است که اندازه آن در حدی قرار گیرد که بوسیله سازمان گرفته شده باشد.
- ایمنی (Safety): وضعیتی است که در آن ریسک آسیب به انسان‌ها/ اموال در سطح رضایت بخشی قرار گرفته است.

سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت شغلی

Occupational Health and Safety Management System

مجموعه فعالیت‌هایی شامل برنامه‌ریزی، سازماندهی، هدایت و کنترل بصورت هماهنگ شده و مرتبط در خصوص ایمنی و بهداشت شغلی در راستای نیل به اهداف مشخص شده

خط مشی OH&S

خط‌مشی OH&S می‌بایستی:

- متناسب با ماهیت میزان ریسک‌های ایمنی و سلامت شغلی سازمان باشد.
- در برگیرنده تعهد مدیریت به بهبود مستمر باشد.
- در برگیرنده تعهد به الزامات استاندارد، الزامات قانونی و الزامات سازمان باشد.
- مدون باشد.
- در دسترس بودن خط‌مشی OH&S و ابلاغ آن به کلیه کارکنان سازمان صورت پذیرد.

طرح ریزی

- ایجاد روش‌های اجرایی برای شناسایی مداوم خطرات، ارزیابی ریسک‌ها و اجرای الزامات کنترلی
- ایجاد روش اجرایی برای شناسایی و دستیابی به الزامات قانونی مرتبط
- تعیین اهداف OH&S سازمان، کلیه سطوح و تدوین برنامه‌هایی برای دستیابی به اهداف

نکات مهم در شناسایی خطرات و ارزیابی ریسک

در زمینه کنترل ریسک:

کلیه ریسک‌های خارج کنترل می‌بایستی تا قبل از ممیزی مراجع صادر کننده گواهینامه تحت کنترل درآیند.

● توجه به قابلیت اقدامات کنترل ریسک برای مهار ریسک‌ها

● کنترل ریسک با اقدامات کنترلی در مدل‌ها

Safe Workplace Controls

● کنترل ریسک با اقدامات کنترلی بر انسان

Safe Person Controls

کنترل ریسک

◆ اقدامات کنترل ریسک در خصوص محل‌های کار

▶ حذف / جایگزینی خطر

▶ کاهش خطر

▶ کاهش مجاورت

◆ اقدامات کنترل ریسک در خصوص انسان

▶ آموزش و آگاهی

▶ نظارت

▶ روش‌های کاری ایمن‌سازی

▶ تجهیزات حفاظت فردی

الزامات قانونی و سایر الزامات

- وجود روش اجرایی عین برای شناسایی و دستیابی به الزامات قانونی و سایر الزامات
- تمرکز بر الزامات قانونی شناسایی شده در ارزیابی ریسک/ اندازه‌گیری‌ها و ...
- به روز آوری الزامات

طرح ریزی اهداف

- اهداف در اتصال با اطمینانی و نتایج ارزیابی ریسک معین شده باشند.
- اهداف مکتوب باشند.
- سازمان مجاز است با توجه به بودجه‌های تکنولوژی / مالی و ... به تعیین اهداف بپردازد.

طرح‌ریزی مدیریت برنامه‌های ایمنی و بهداشت شغلی

- برنامه‌ها در اتصال اهداف معین شده باشند.
- در برنامه‌ها مسئولیت‌ها و اختیارات معین شده باشند.
- در برنامه‌ها چگونگی (بودجه، نیروی انسانی و ...) و برنامه زمان‌بندی شده برای دستیابی به اهداف موجود باشند.

طرح ریزی مدیریت برنامه‌های ایمنی و بهداشت شغلی

♦ وجود هدف و پروژنی معین برای کنترل یک ریسک به معنای مهار ریسک نمی‌باشد. سازمان بایستی تا اتمام پروژه و نیل به نتایج، از طریق روش‌هایی موقت و محدود، به آمدهای ریسک‌های خارج کنترل را مهار کند.

استقرار و اجرا

مسئولیت‌ها و اختیارات

● کلیه مسئولیت‌ها و اختیارات بصورت مکتوب معین و ابلاغ شده باشند.

تا چه حد در سازمان؟

● نماینده مدیریت و مسئولیت‌های وی

● مدیریت منابع

استقرار و اجرا

آگاهی، آموزش و صلاحیت

● وجود روش‌های اجرا، معین برای حصول آگاهی پرسنل نسبت به:

▶ پی‌آمدهای ایمنی و بهداشتی فعالیت‌ها

▶ وظایف

▶ انطباق عملکرد با خط‌مشی

● پرسنل باید دارای صلاحیت لازم از حیث ایمنی و بهداشت شغلی برای

فعالیت‌هایشان باشند.

● سوابق صلاحیت افراد موجود باشد.

استقرار و اجرا

مشاوره و ارتباطات

- وجود روش‌های ارتباطی معین
- مشاوره و ارتباطات با پرسنل بصورت مکتوب
- در جریان قرار گرفتن طرف‌های ذی‌ربط
- لزوم ارتباطات به هنگام تغییرات در سازمان نظیر تغییرات تکنولوژی، فرآیندها، محل کار

استقرار و اجرا

مستندسازی

- در OHSAS وجود نظام الزام نمی باشد.
- مستندسازی با حجم کم توصیه شده است.
- توصیف اجزا سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت شغلی بصورت مستند الزام شده است.

استقرار و اجرا

آگاهی، آموزش و صلاحیت

● وجود روش‌های اجرا، معین برای حصول آگاهی پرسنل نسبت به:

▶ پی‌آمدهای ایمنی و بهداشتی فعالیت‌ها

▶ وظایف

▶ انطباق عملکرد با خط‌مشی

● پرسنل باید دارای صلاحیت لازم از حیث ایمنی و بهداشت شغلی برای

فعالیت‌هایشان باشند.

● سوابق صلاحیت افراد موجود باشد.

استقرار و اجرا

کنترل عملیات

- اصلی ترین بند استاندارد OHSAS در خصوص استقرار سیستم
- استقرار کلیه اقدامات کنترلی معین شده در ارزیابی ریسک اعم از ریسک‌های کنترل شده / نشده
- الزام مبنی بر وجود روش‌های اجرایی مکتوب برای کنترل عملیات با درج معیارهای کارکردی
- الزام مبنی بر وجود روش‌های اجرایی برای به سازمان به طراحی فرآیند، ماشین‌آلات، محل کار مبادرت می‌ورزد.
- الزام مبنی بر وجود روش‌های اجرایی جهت تحت کنترل قرار دادن ریسک‌های ناشی از خرید

استقرار و اجرا

آمادگی و واکنش در شرایط اضطراری

- وجود برنامه‌ها و روش‌های اجرایی معین
- شناسایی وضعیت‌های اضطراری
- شناسایی پتانسیل پاسخ‌گویی به وضعیت‌های اضطراری
- تفاوت دو واژه آمادگی و واکنش
- لزوم ارزیابی دوره‌ای پتانسیل واکنش در شرایط اضطراری
- لزوم توجه به پیشگیری و کاهش آسیب در روش‌های اجرایی

بررسی و اقدام اصلاحی

اندازه‌گیری و پایش عملکرد

- وجود روش‌های اجرایی معین
- تفاوت پایش و اندازه‌گیری
- توجه به پایش و اندازه‌گیری سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت شغلی
- اندازه‌گیری‌های بهداشتی

www.jozve.org

بررسی و اقدام اصلاحی

اندازه‌گیری و پایش عملکرد

- توجه به الزامات قانونی در اندازه‌گیری بهداشتی
- سوابق بهداشتی پرسنل
- درک ارتباط اندازه‌گیری عملکرد و زیبایی ریسک
- کالیبراسیون
- اندازه‌گیری‌های Proactive
- اندازه‌گیری‌های Reactive

بررسی و اقدام اصلاحی

حوادث، رویدادها، عدم انطباق و اقدامات اصلاحی و پیشگیرانه

- روش اجرایی معین
- مسئولیتها و اختیارات مشخص برای ضبط و ربط (Handling) حوادث، رویدادها و عدم انطباقها
- مسئولیتها و اختیارات مشخص برای انحصار (Investigation) حوادث، رویدادها و عدم انطباقها

بررسی و اقدام اصلاحی

حوادث، رویدادها، عدم انطباق و اقدامات اصلاحی و پیشگیرانه

- عدم انطباق
- اقدام اصلاحی
- اقدام پیشگیرانه
- ایجاد سوابق
- ارزیابی ریسک قبل از انجام اقدامات اصلاحی و پیشگیرانه
- اصلاح سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت شغلی

بررسی و اقدام اصلاحی

سوابق و مدیریت سوابق

- وجود روش اجرایی
- شناسایی، نگهداری، تعیین تکلیف سوابق
- خوانا بودن، قابلیت شناسایی و ردیابی سوابق
- مدت نگهداری سوابق ایمنی و بهداشت

www.jozve.org

بررسی و اقدام اصلاحی

ممیزی

- وجود برنامه و روش اجرایی معین
- ممیزی بمنظور حصول اطمینان از تحقق برنامه‌ها و طرح‌ها
- ممیزی بمنظور حصول اطمینان از تکرار صحیح سیستم
- ممیزی بمنظور حصول اطمینان از برقراری سیستم
- ممیزی بمنظور حصول اطمینان از اثربخشی سیستم در تلاقی با خطمشی و اهداف

بازنگری مدیریت

- ارزیابی دوره‌ای بودجه مدیریت ارشد
- حصول اطمینان از مناسب بودن سیستم
- حصول اطمینان از کفایت سیستم
- حصول اطمینان از اثربخشی سیستم

www.jozve.org

الزامات کلی

• تنها ایجاد سیستم زیست محیطی مهم نیست ، بلکه متر و شاید مشکلتر حفظ و بهبود سیستم زیست محیطی است

نباید انتظار داشت که ایجاد و برقراری سیستم مدیریت زیست محیطی موجب کاهش سریع پیامدهای زیست محیطی گردد.

سازمان باید به صورت ادواری سیستم مدیریت زیست محیطی را مورد بازنگری قرار دهد ، تا با شناسایی زمینه های بهبود ، عملکرد زیست محیطی را بهبود بخشد.

خط مشی زیست محیطی

Environmental Policy

- خط مشی زیست محیطی باید برای تمام طرفهای ذینفع درون سازمان و بیرون سازمان درک باشد و به صورت مستمر مورد بازنگری و بهبود نظر قرار گیرد.
- خط مشی زیست محیطی بر اساس مدیریت و وسعت خدمات، فعالیتها و محصولات سازمان ایجاد و برقراری شود و شامل:
- تعهد به بهبود مستمر
- پیشگیری از آلودگی
- رعایت قوانین بین المللی و داخلی زیست محیطی
- دسترسی برای عموم

طرح ریزی Planning

- برنامه ریزی برای شناسایی پیامدها و حل مشکلات پیامدهای منفی .
- برنامه ریزی و شناسایی جنبه‌های بارز زیست محیطی ، الزامات قانونی و اهداف کلان و خرد و برنامه های (مدیریت زیست محیطی

پس از شناسایی و ارزشیابی پیامدها (مثبت و منفی) به آنها امتیاز داده و برای حل آنها تصمیم گیری نهایی می شود.

www.jozve.org

سپاس

